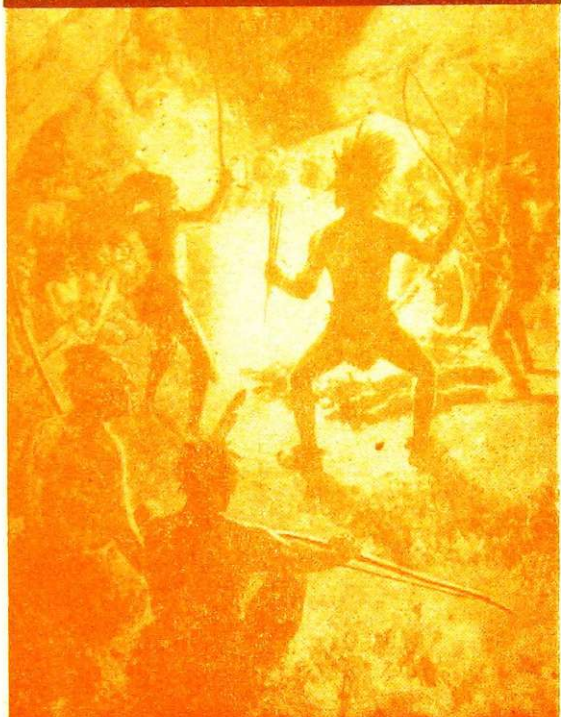


102.

ANTUN REHNICER

O VATRI I OGRJEVU



60

MALA NAUČNA KNJIŽNICA
HRVATSKOG PRIRODOSLOVNOG DRUŠTVA

R. 507

ANTUN RÉHNICER

O VATRI
I OGRJEVU

ZAGREB
»SKOLSKA KNJIGA«
1951.

U V O D

Danas stojimo na prekretnici; dviju tehničkih epoha. Do nedavno je ljudskom tehnikom gotovo neograničeno vladala snaga vatre i njezina mlađa sestra električna energija, a najednom se pojavila nova snaga, koja je jača od sviju do sada poznatih energija, snaga iz atomske jezgre — atomska energija.

Svima nam je dobro poznata u sjećanju prva vijest o djelovanju atomske bombe, s kojom je bila usko povezana vijest o kapitulaciji Japana — atomska energija je dakle mnogo pomogla čovječanstvu, jer je naglo potpuno prekinula Drugi svjetski rat.

Poslije toga počele su izlaziti u novinama cijelog svijeta različite vijesti o atomskoj energiji i o njezinoj primjeni za mirnodopske svrhe. Mnogi ljudi su iz tih vijesti dobili utisak, da će se u najskorije vrijeme pojaviti u trgovini različiti strojevi na po-

gon s atomskom energijom i da će doskora nestati upotrebe svake druge energije, a pogotovo primitivne i jednostavne vatre.

Stručnjaci za atomsku energiju, čitajući ove fantastične vijesti, napisali su niz ozbiljnih članaka o tome, da je zasada još nemoguće računati s općom primjenom atomske energije i točno su naveli razloge, zbog kojih to još dugo vremena ne će biti moguće. Prema najnovijim vijestima računa se s praktičnom primjenom atomske energije istom nakon pedeset godina.

Pronalazak vatre, odnosno bolje rečeno, prva upotreba vatre bila je od ogromne važnosti za razvitak čovjeka. Danas još ne znamo točno, kada se čovjek počeo služiti vatrom, t. j. kada je postao njezin pravi gospodar. Veoma je vjerojatno, da su se ljudi onog doba u većini jako plašili vatre, jer im je bila nepoznata, a svako poznanstvo s njom je često ostavljalo bolne tragove. Nije ni čudo da su vatru smatrali božanstvom još i narodi s visokom kulturom, kao što su, na primjer, bili Rimljani, koji su vatru čuvali u posebnim hramovima posvećenim božici Vesti, čuvarici vatre i domaćeg ognjišta. Njezine svećenice — Vestalinke — ču-

vale su vječnu vatru u tim hramovima. Ovaj običaj, zadržao se još i dan današnji u crkvama i hramovima u obliku kandila.

Moguće da su se ljudi prastarih vremena isto toliko bojali vatre, kao što se ljudi današnjice boje atomske energije. Oni ljudi, koji su umjeli vatru da savladaju bili su štovani od svojih drugova i zauzimali su prva mjesta u ondašnjim zajednicama.

Vatra je bila puna zagónetki, i današnji čovjek će pomisliti, da su sve zagónetke vatre riješene, jer danas više nije nikakav problem za par sekundi načiniti vatru.

Ako se zamislimo u mukotrpan život praljudi, vjerujemo, da im je bila velika poteškoća da ušćuvaju vatru i smatrali su velikim izumom najprimitivnije sprave za pravljenje vatre. Kao što mi danas sanjamo o vožnji sa atomskom energijom, ljudi su godinama sanjali o vatrenim kolima i samo u svojim mitološkim pričama dozvoljavali su svojim bogovima da se vozikaju na »vatrenim kolima«.

Makar da je ovaj san ljudi o »vatrenim kolima« ostvaren, vatra je još puna neriješenih zagónetki.

uglja troši u ciglanama. Konačno, sitan se ugalj može na odgovarajući način pod jakim pritiskom pretvoriti u veće komade, u brikete, koji se mogu ekonomično sagorjeti u industrijskim i domaćinskim pećima.

Ovo su samo kratko nabačeni neki problemi — zagonetke — vatre i njihova rješenja, ali to je mali dio od mnogih daljnjih zagonetaka, koje su već riješene ili se još traga za tim rješenjem.

Urednik: prof. JELA PAVLETIĆ

Naklada »Školska knjiga«

Tisak »Štamparije novina«, Zagreb

Naklada 6.000 primjeraka

41094